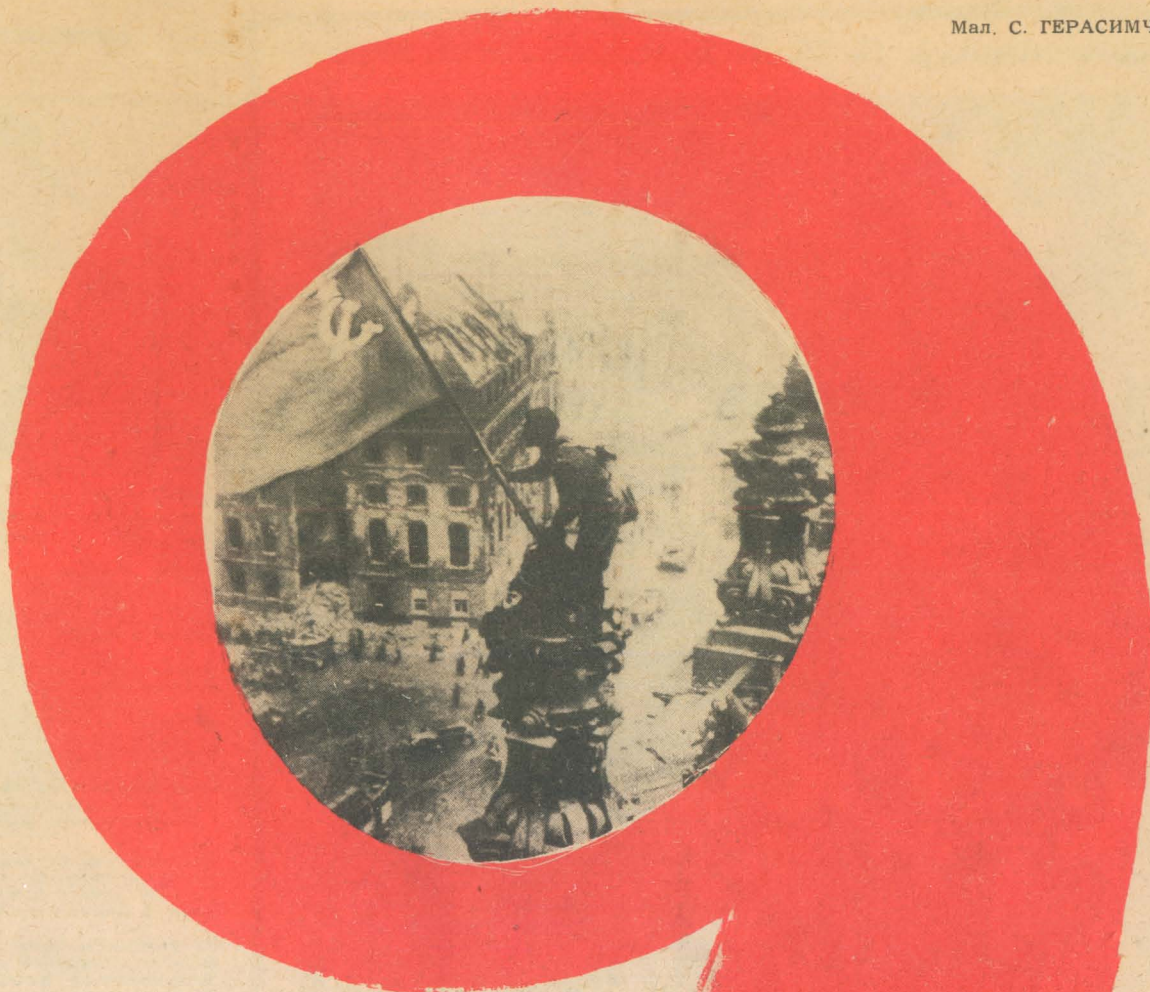

КВІТЕНЬ

1975

Київ

Мал. С. ГЕРАСИМЧУКА

44

Виходить з січня 1927 р.

№ 8 (954)

Ціна номера 12 коп.

— Після радянських котлів наше пекло для них здається раєм.

Слово Перця, виголошене з приводу славного 30-річчя Св'ята Перемоги

I
Гримить салюті.. Це свято славе
Прийшло в цвіт, у кумачі...
З тридцятим переможним травнем,
Шановні друзі-читачі!
Скажу при свідках, без вагання:
Мені ви любі всі, як є.
Усім — сердечні вітання
І шанувальничко мого!

Усіх шаную, не зважаю
На чин-посаду, вік чи статі,
Та нині декого бажаю
Тани й окремо вшанувати...

Ім уклонюся знову й знову
Низьким поклоном і святим...
Але маленьку передімову
Сказати хочу перед тим...

II
По весняних ясних дорогах
Вже тридцять славних мирних літ
Кружє наша Перемога,
Яна урятувала світ...

І пам'ятати вічно будуть
Всі славний рік отой, коли
Притомом Адольф-пашкуду
Та йже з ним чорти взяли.

А все ж йому здавалось
Просто,
Коли у наш поперся бін:
Мовляв, нарешті — драг нах
Зроблю такий собі блицкриг.

А вийшло, що не з маслом
наша,
І що сальце — не для нота:
Братство наше, сила наша
Зламали нелюду хребта...

То ж, читачі, шановні й любі,
Окремо тих вшануємо тут,
Що так ось «бліц» (із «дрангом»
вкупі)
Переробили на — «напут».

III
Найперше хочу вшанувати
Тих (зі званням та без звання),
Хто не дійшов до дня Розплати,
Та все зробив для того дня...

Вилоняюсь тим, що й всі
дороги
Пройшли (а тих було ж доріг!)
І супостату збили роги,
В баранячий сирутили ріг...

В пошані голову схилию,
Чолом сердечно віддаю
Всім, хто стояв за волю краю
У партизанському краю.

Спізнав фашистський гад
захланний
Весь гнів народної війни:
Було, й при слові «партизани»
Рукою лапав за штани...

Низький уклін героям тилу
(То ж був не просто собі тил!) —
Вони давали фронту силу,
Хоча й самі спадали з сил.

Вони не знали супокою,
Вони трудилися ночі й дні,
Щоб мав солдат пайок та зброю
І все, що треба на війні.

І, знову ж, тим обов'язково
Од серця поклонюся тут,
Що лєнінським правдивим словом
Вели бійців на ратний труд.

IV
Всіх вшанувавши по заслугі,
Хто хліб гіркий воєнний їв,
Я крапки ще не ставлю,
друзі,—
Іще додаю я кілька слів...

На власнім румовищі-смітті
Снонав фашистський чорний гад,
Ми ж підвелися по лихолітті
Іще міцнішими стоєм,
Немов граніт у моноліті —
Господарі Країни Рад.

І в нас кругом, по всьому світі
Товариш знайдеться та брат...

Та порох ми сухим тримаєм
Тани й сьогодні не дарма —
Бува, ще приндиться, як знаєм,
Ота коричнева чума,
Ще в світі є несамошити...
Я хоч ми у мирі хочем жити,
Хай знають биті (та й не биті):
Умієм бити, і є чим бити!

А нині ми — в святкових лавах,
Шановні друзі-читачі,
І наша, мирна уне, слава —
Немов зоря на кумачі.

А поряд з нами — ветерани,
Невтомні трударі війни,
Хоч їм знаки й даються рани,
Хоч більше й більше синили.

Та — свято! Я хто з них
випить може
За братство фронтових доріг,
За друга, що в бою поліг,
Вина чарчину, так це ж —
гоне!
І, як то мовиться, дай боней!
У день такий — воно й не грих...

Але — стривайте: он, як бачу,
Вони сідають за столи...
Тож їм наму (й тобі, читачу):
Здоровенькі були!

Слово Перця записав
Д. МОЛЯКЕВИЧ.

— Чи сміялися солдати на війні!
Фронтовики відповідають на це запитання позитивно. «Навіть часто сміялися, — кажуть вони. — Сміялися усім смертям на зло! Та й ситуації смішних на фронті не бракувало».

— От і розкажіть про це нашим читачам, — ласкаво попросили ми фронтовиків-ветеранів.

Їхні розповіді читайте на сторінках 3, 4, 5, 9, 12, 14.

Борис Іванович КОВЗАН,
Герой Радянського Союзу,
льотчик-винищувач

НАРОДИВСЯ В ЛЬОЛІ

У війну я був льотчиком, а з льотчиками в боях всяке траплялося. І смішне, і сумне. Те, що трапилося зі мною, важко назвати смішним, але мої друзі однополчани сміялися, запевняючи мене, що я народився в льолі.

В лютому 1942 року, в одному

повітряному бою мене одразу атакувало чотири «мессері». Поки міг — відбивався. Коли ж скінчилися у мене набой, гітлерівці вирішили погратися зі мною, як та кицька з мишкою. Вони заходилися демонструвати переді мною фігури вищого пілотажу. Мій літак уже горить, і мені дихати нічим, отож вирішив я використати останню можливість: спрямував свою машину на фашистського «мессера». І полетіли ми з ним в одній компанії каменем на землю. Але земелька наша рідна виявилася для нього дуже твердою, а для мене пуховою. Обидва літаки упали на землю і вибухнули. Тільки мене вибуховою хвилею підкинуло з літака високо вгору, метрів на триста. Парашут розкрився, і я приземлився.

І теж собі подумав: мабуть-таки я народився в льолі. Смішно, але факт!

Остап ВИШНЯ

(Несподівана зустріч з німецьким легендарним лицарем)

Як казали в старовину українці: «Дело было вечером, делать было нечего», — пішов я на Хрещатик...

Там, як знаєте, «вища арійська раса» землю копає, цеглу носить і взагалі робить усе те, що належить «вищій расі», що була «покликана дати світові новий клас панів», знищити, при цій нагоді, «насамперед усі слов'янські народи: росіян, поляків, чехів, словаків, болгар, українців, білорусів»...

Ну, копають, носять...
Правду казавши, копають і носять вони, як і належить «вищій арійській расі», погано, кволо копають і носять. Як мокро горить.
Дивлюсь — серед арійської аристократії щось таке, ніби знайома постає.

Придивляюсь пильніше.
Постать теж на мені погляд зупинила.
Підходить до мене ближче:

— Пізнаєте? — питає.
— Та щось, — кажу, — справді ви мені когось нагадуєте.
— Я — Трістан, німецький лицар легендарний!
— Це, — кажу, — не з тих Трістанів, що ото «Трістан та Ізольда», музика Ріхарда Вагнера?

— Я-я! Не з тих Трістанів, а я той самісінький Трістан і є, читали, значить?

— Та читав, — кажу, — читав! І музику Вагнерову слухав! Пізнали, — кажу, — тяжкувато!
— Я-я! Ви бачили мене в латах?
— Бачив у латах, тепер бачу в латках! Змінилися, — кажу, — кріпко! А де ж Ізольда?

— О майн гот! Я вдарився на Схід латифундії воювати, нових рабів добувати, а Ізольда, як і кожна справжня німецька патріотка, у похідну офіцерську віллу — «Смотрите здесь, смотрите там!» — пішла... У віллі рейхсфельдмаршал Герінг підморгнув, вона в нього за сьому штатну дружину править, і тепер із золотими чамайданами до Мадрида вилетіла, щоб потім в Аргентину! О майн гот!

— Сильна, — говорю, — драма! Така драма, що й Вагнер навряд чи музику б підібрав...
— О майн гот!
— Кріпиться! — кажу. — Ви ж старовинний, — кажу, — лицар тевтонський! Лицарський, — кажу, — дух...
— Іх габе кайнен дух!
— І духу нема!

— Іст ніхт! Першу порцію духу на Дніпрі вибили, а потім Ковпак упіймав та такого духу дав, що його духом вирвало з мене всенький лицарський дух і тепер у мене духу ані духа!
— Той, — кажу, — може!
— О майн гот! Що далі буде, скажіть мені, читачу мій колишній?

— Що ж далі, — кажу, — буде? Будете, — кажу, — і далі «втикають»! Хотіли латифундій, хотіли рабів, — тепер «втикайте»!
— Вас іст дас «фтикають»!

— Дас іст «фтикають» — це коли берете лопату й у землю її застромляєте! А як із землі вистромляєте, — це буде «фтикають».

— «Фтикають»! «Фтикають»! Сумно!
— А щоб веселіше було, ви читайте «Майн кампф» Гітлера... Там здорово сказано: «Всі інші нації будуть рабами, що працюють за наказом тевтонських воїнів». Прочитайте, воно й здаватиметься, що «фтикають» не ви, а раби ваші! Антикерзейн!

1944 р.

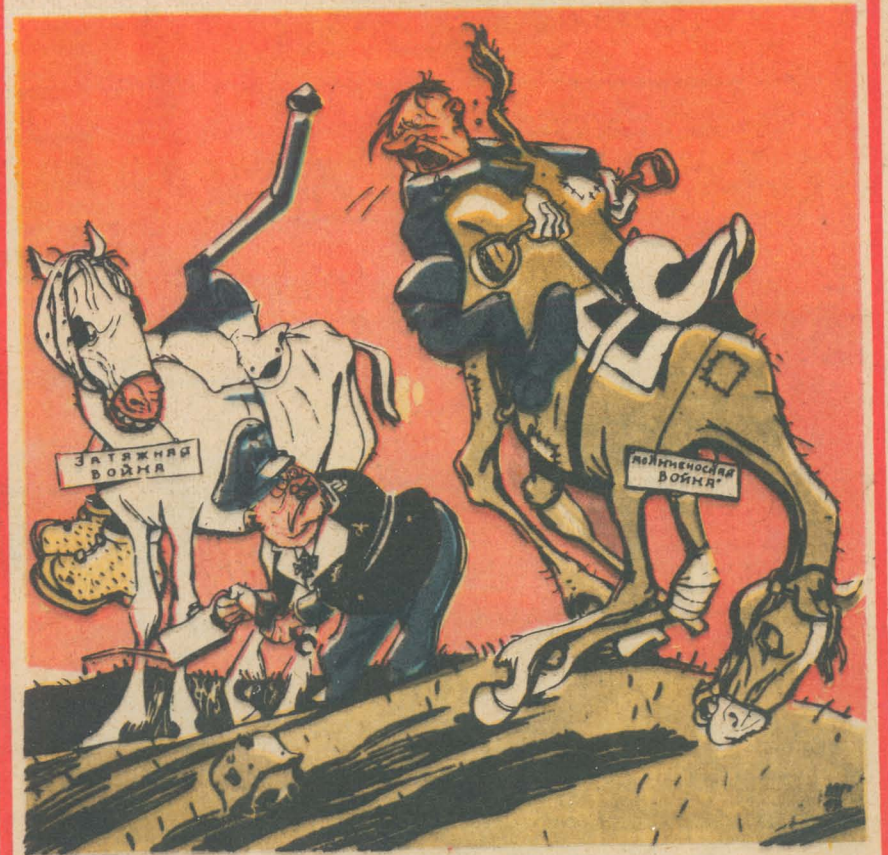
САТИРА В БОЮ

НА БЕРЕГУ ДНЕПРА

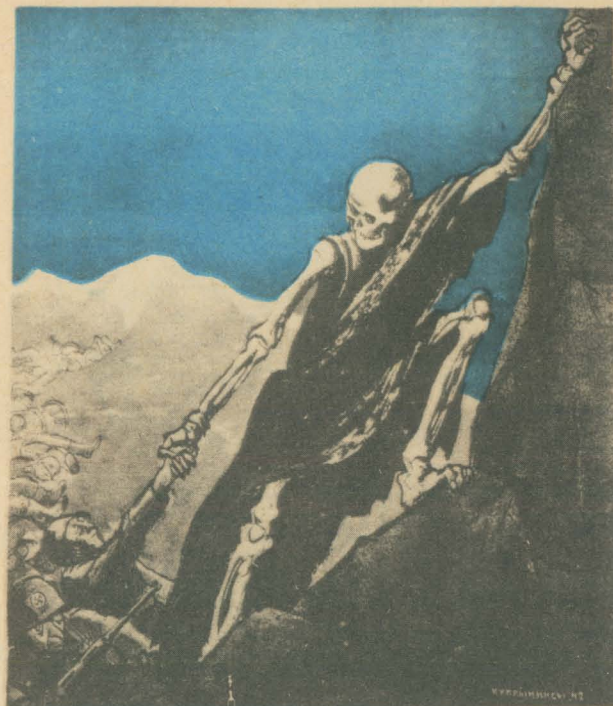
Запорожская сечь.

Мал. К. ЕЛИСЕЕВА
«Крокодил»

— Скорее давайте другую лошады! Эта уже давно кончилась.

Мал. Ю. ГАНЧА
«Крокодил»

ПРОВОДНИК ПО КАВКАЗУ
Мал. КУКРИНСИ. «Крокодил»

Бессмертная слава живущим и мертвым, героям, не сдавшим врагу Ленинграда, тому, кто под Пулковом в сорок четвертом кромсал ненавистные кольца блокады.
Мал. В. КЮННАПА Текст В. АЛЕКСЕЕВА «Боевой карандаш»

— Где есть дорога в Ленинград?

— Где есть дорога в Ленинград? Враги спросили строго. И угодили прямо в ад — Туда им и дорога!

ТУДА ИМ И ДОРОГА
Мал. В. МЕНЬШИКОВА
Текст В. ХОЧИНСКОГО «Боевой карандаш»

Федір Матвійович ЗІНЧЕНКО,
Герой Радянського Союзу,
полковник у відставці
(м. Черкаси)

ЯК МИ СПІЙМАЛИ «ГІТЛЕРА»

...За вісім днів до Першого травня, тобто до того вечора, коли за моїм наказом сержанти Егоров і Кантарія астановили над рейхстагом Прапор Перемоги, ми спіймали «Гітлера»...
Було це так. Наша дивізія оволоділа передмістям Берліна Рейнікендорфом. Далі нам шлях перетнув військовий завод, перетворений гітлерівцями на сильний опорний пункт.
Бій був гарячий і запеклий. Лише через кілька годин вдалося зламати опір фашистів. Виявилось, що завод захищав загін, сформований із нацистів «старої гвардії» Гітлера.
Саме зводили в одну колону полонених, як на КП прибіг помічник начальника штабу полку капітан Логвинов і схвильовано доповів:

— Товаришу полковник, Гітлера впіймали!
Я не повірив своїм вухам.
— Так точно, товаришу полковник, зараз доставимо сюди.
Справді, дивлюся: приводять солдати Гітлера; пасмо спадає на лоб, щіточка вусів під великим прямим носом... Він, сучий син!
Вже хтось із підлеглих шепоче: «Дзвонить номдіву, товаришу полковник, от сенсация буде! Це ж треба — сам Гітлер!»

І раптом, дивлюся, падає полонений на коліна й сильні сили кричить:
— Гітлер капут!
Ми й роти пороззявляли. За війну всякого довелось надивитися, але такого, щоб сам Гітлер бив себе в груди й несамовито галасував: «Гітлер капут!» — такого ще не бачили.

— Іх ніхт фюрер! Іх ніхт Гітлер!!! — недорізанним поросям вищав тим часом полонений, подаючи тремтячими руками папірці-документи.

...Потім з'ясувалося, що «воїн гітлерівської гвардії» був тільки схожий на фюрера. Колишній він пишався своєю подібністю до Гітлера. Зараз же, коли настав час розплати за всі злодіяння фашистів, він скільки сили, відхрещувався од свого кумира.

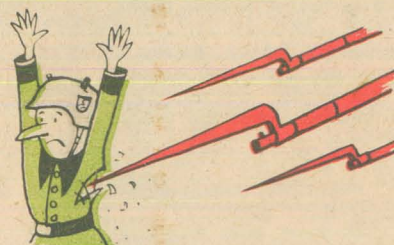
— То що з ним робити? — розчаровано спитали солдати, які привели «Гітлера».

— В колону, до полонених, — сказав я, сміючись.

* Я не фюрер! Я не Гітлер!

Йосип Михайлович ГУТНИК,
Герой Радянського Союзу,
гвардії лейтенант запасу
(с. Хлопове Добропільського району на Донеччині)

ЯК ВОНИ РЕГОТАЛИ

Влітку 1943 року беремо ми одну висотку на Орловщині. А вона вогнем плюється — не підступись. Тоді я й кажу командирів роти (сам я тоді ще у старшинах ходив):

— Дозвольте, — кажу, — товаришу старший лейтенант, підповзти до тих гадів он по тому ярку. Я в них шелесту нароблю, а ви тим часом з цього боку гахнете. Га?

— Ну, жми, — потис він мені руку, і я поповз.

Підібрався до німецьких траншей благополучно, якщо не зважати на ті дві кулі, які по моєму котелку дзенькнули. Видно, ворожий снайпер пристрілявся.
«Брешеш, — думаю, — не вб'єш». За-скакую у ворожу траншею — і давай працювати гранатами, багнетом і прикладом. Поки німці очухалися, наші з другого боку вдарили.

Хапаю нову гранату, кричу: «Здавай-теся, гади!» Вони — руки вгору і — «Гітлер капут!» Рівно сім десятків їх там іще залишилося...

За цей бій і присвоїли мені звання Героя. Але річ не про те. Коли фрици трохи оговталися, раптом один з них як зарегоче! Я аж підскочив з несподіванки. А він — весь тіпається, сльози з очей, і зупинитись не може. А за ним — і мало не вся група: регочуть, плачуть і обнімаються.

— Вони що, — питаю в перекладача, — з глузду з'їхали?

— Ні, — відповідає. — То в них переляк виходить. Нервовим сміхом. Раді, бач, що живі zostалися.

Комедія та й годі!

— Ну, — кажемо їм, — чекайте, ось ми незабаром ще й вашого фюрера розсміємо. Засміється він у нас. На кутні.

І обіцянки свої, як ви знаєте, дотримали.

Сидір Артемович Ковпак:
— Ну, дали фрицям прикурить, тепер можна й самому закурити!

Фото Я. Давидзона
Квітень 1943 р.

Георгій Георгійович ЧЕРНІЄНКО,
Герой Радянського Союзу,
полковник у відставці
(м. Одеса)

ЯК ГІТЛЕРІВЦІ «МОРЖАМИ» СТАВАЛИ

Війна застала мене в морській авіації Чорноморського флоту.

«Спеціалізувався» я в основному на морських об'єктах: конвоях, баржах, транспортах, сторожових кораблях ворога. У години «дозвілля» ставив міні — якірні, магнітні.

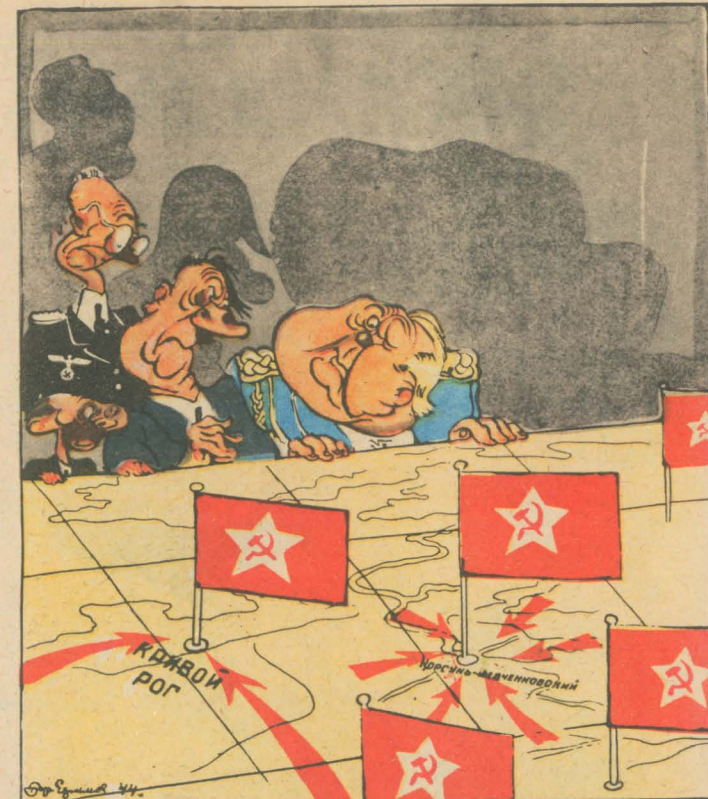
Водив «дев'ятку» літаків-торпедоносців, які в основному базувалися на польових аеродромах.

Смішного випадку, який би трапився зі мною під час війни, щось і не пригадую. А втім... Був такий випадок. Якось я гітлерівцям холодну купіль влашту-

вав. «Моржів» намагався з них зробити. Але по порядку. У нелютну погоду ми, торпедоносці, добровільно вилітали на так зване «вільне полювання». Саме під час такого «полювання» я несподівано натрапив на ворожий транспорт з живою силою. Мабуть, на транспорті спочатку мене прийняли за свого. Дуже вже гітлерівці руками розмахували. Начебто вітали мене. Коли ж я пішов на бриючому польоті в атаку, вони пластом залягли на палубі.

— Ах так, — думаю. — Зараз я вас підніму.

І підняв. Після першої ж торпеди з місць позривалися. Як тільки транспорт розколовся навіпіл і пішов на дно, фашисти, котрі залишилися живими, попливали на поверхню. Поводилися як «моржі»: пірнали, борсалися. Але трималися на поверхні недовго — не витримували крижаної води, хоч я і піддав їм тоді жару.

КРИВОРОЗЬЕ В БЕРЛІНЕ
Мал. Бор. ЕФИМОВА «Крокодил»

Был опыт войны у вермахта богат, Известны все военные науки, Но поднимать таким манером руки Их научил не кто-то — наш солдат.

Мал. Н. МУРАТОВА
Текст В. СУСЛОВА «Боевой карандаш»

БЕЗУПРЕЧНАЯ ОПЕРАЦИЯ

— Ну, на этот раз моя дивизия, кажется, как следует околпалась...

Мал. В. КЛИНЧА «Крокодил»

ТРИ ПОРОСЕНКА

Близ дороги у поляны ждали немцев партизаны, взяв с собой на этот раз странной живности запас. Чу! Вдали видны фашисты. В штаб спешат мотоциклисты. Видит вдруг их жадный взгляд трех отличных поросят...

Соблюдая свой обычай, немцы бросились и добыче, но поймали под конец не свинину, а свиноец.
Мал. Н. МУРАТОВА
Текст В. ТИМОФЕЕВА «Боевой карандаш»

Нові ілюстрації до оповідань Михайла Коцюбинського

«Сміх»

«Кони не винні»

«В дорозі»

«Він іде»
Мал. О. КОЗЮРЕНКА
Журнал «Перець»

Через річку, через биструю
Подай рученьку, подай другу...

І шумить і гуде,
Дрібен дощик іде...

Розпрягайте, хлопці, коні,
Та й лягайте спочивать...

Ой на горі та й жінці жнуть,
А попід горою, яром долиною,
Козаки йдуть.

ПОПУРРИ ИЗ УКРАИНСКИХ ПЕСЕН, ЗАПИСАННЫХ НА ХАРЬКОВЩИНЕ
И ПОЛТАВЩИНЕ

Мал. В. ФРИДКІНА
«Крокодил»

Мы свели с захватчиками счеты:
Чудом уцелевшим палачам
Наши партизанские налеты
И сегодня сняты по ночам!

Мал. В. МЕНЬШИКОВА
Текст М. РОМАНОВА
«Боевой карандаш»

О ХВОСТАХ И КРЕСТАХ...

Зачем машинам на хвосты фашисты
Ставили кресты?

Чтоб каждый хвост стоял потом
Могильным памятным крестом.

Мал. Н. МУРАТОВА

«Боевой карандаш»

Сталося!

Нюрнберзькі шибениці зробили свою справу. Солідні ліверпульські зашморги остаточно знешкодили десятках головних розбійників. Одинадцятого — Германа Герінга — врятував від шибениці цінністий калій.

Прийняли заслужену смерть ті, що готували кремаційні печі для доброї половини людства. Прийняли її так, як звикли приймати масові вбивці: з тремтливими колінами, з обличчям, перекривленим гримасою жаху. Вийшов із своєї ролі й найбільший комедіант з цієї череди кривавих комедіантів — Герман Герінг. Вже на п'ятий день після оголошення вироку перо випало з його роздритих рук, і шедрий роздатчик смертей заліз у найтемніший кут тюремної камери в тваринному остраху перед кінцем. Убивця-цинік Ганс Франк не відривав носа від молитовника і бив себе в груди так міцно, щоб це каяття новоспеченого католика почув не тільки Ватикан, але й Міжсоюзна контрольна комісія, в руках якої була тепер остаточно доля Ганса Франка. Розенберг і Заукець, з легкої руки яких гинули мільйони людських істот, вдень і вночі набридали вартовим запитанням, чи не надійшло від них з Берліна помилювання... Навіть Кейтель і Йодль, що так добре почували себе досі в ролях «срібних солдатів», а почувши вирок, просили тільки кулі замість зашморга, нагадували перед стратою позбавлені решток гідності людські ганчірки. Так ото в смороді страху, в стані цілковитого морального захиріння відійшли в морок небуття недавні тирани і кати Європи.

Декого може здивувати різкий контраст між маневрами нюрнберзьких підсудних під час процесу та їхньою поведінкою перед лицем близької смерті. Герінг за пультом свідка нічим не нагадував Герінга напередодні страти. Виступаючи перед трибуналом, він поводився іноді так, начебто перед ним сиділи не судді, а «депутати» гітлерівського рейхстагу.

Не виявляли також особливого збентеження ні Ріббентроп, ні Кейтель, ні Штрейхер. Хвилями здавалося, що це не зал засідань Міжнародного трибуналу, а дискусійний клуб, в якому нацистські ватажки з більшим або меншим запалом обгрунтовують свою точку зору. Нікуди правди діти: вони поводитися там аж надто невимушено.

Це мало свої причини. Коли Герінг підвісав з лави підсудних, щоб зайняти місце перед мікрофоном, до кінця процесу було ще дуже далеко. Щоденні порції газет, заплановані читання підсудними через плечі їхніх оборонців, будили в герінгів надії, що час працюватиме на їхню користь. Після фултонської промови Черчілля виріс в їхніх очах на казкового рицаря, який одного прекрасного ранку розчинить перед ними ворота на свободу й, пригадавши їхні нахили та здібності, дозволить їм бігти поряд із своєю колісницею.

Вони, як і всі їхні однодумці на волі, будували свої плани на вірі в третю війну. Примара третьої війни була для них доброю феєю, що мала повернути в їхні руки і багатство, і владу, і можливість здійснення планів Третього рейху в рамках четвертого...

Вони та їхні оборонці від першого дня процесу, затамувавши подих, чекали незгод між членами трибуналу і зі свого боку робили все можливе, щоб ці незгоди викликати. До цих прагнень вони пристосували й свою тактику: підслесливі усмішки й підтакуючі рухи голови були призначені для британських обвинувачів, а саркастичні гримаси й удавана неувважливості — для радянських. Вони вдавалися й до провокацій. Маленька, вертка фігура адвоката Зайделя з'являлася за пультом оборонців щоразу, коли становив підсудних нацистів вимагало чергової допомоги у вигляді отруйних стріл. Зайдель тяжкими носився з «радянсько-німецьким таємним договором 1939 року», натякаючи на щось, нашіптуючи, оповиваючи свої недомовки серпанком нездорової таємниці. Коли ж трибунал дозволив йому зачитати «таємний договір», виявилось, що жодного таємного договору не було, бо оголошений Зайделем текст нічим не відрізнявся від офіційного. Але отруйна стріла була випущена з лука, а саме цього й хотів адвокат диявола.

Ще в когось шукали нюрнберзькі підсудні допомоги. В німців, в тих самих німців, голови яких вони відкрили незмивною ганьбою, державу яких вони піддали катаклізмам нечуваного розгрому. Коли під час допиту Герінга йшла мова про відповідальність німецького народу за війну, «товстий Герман» великодушно заперечив: «Німецький народ не мав з цим нічого спільного...». Та це була тільки пробна куля. Вважаючи живі ще пронацистські симпатії закоренілого бюргера за голос німецького народу, Герінг, а з ним і інші підсудні, зверталися тепер не так уже до трибуналу, як до німецької «вулиці».

Саме в тому й треба шукати основні причини самовпевненості підсудних нацистів у дні процесу, самовпевненості, яка нічим не відрізнялася від звичайнісінького нахабства.

Сьогодні від неї не лишилося й сліду. Розрахунки на рятівний для Герінга і компанії глибокий конфлікт між союзними державами зіткнулися з прикрою для підсудних дійсністю. Підвели їх також сподівання на різницю думок поміж членами Міжнародного трибуналу, бо коли вона й була, то це не врятувало нацистських душогубів від мільйоннократно заслуженої кари. Всупереч сокровеним сподіванням герінгів, сумління народів виявилися сильнішими, ніж усі позакулісні махінації профашистських комбінаторів з породи мюнхенців. Останнє слово на цьому процесі мали 26 мільйонів замучених, і це слово вирішило долю нацистських злочинців.

Не стали герінгам у пригоді й їхні заливання до німців. За годину після оголошення вироку, вулиці, що ведуть до нюрнберзького суду, заповнилися багатотисячним натовпом німецьких робітників. Правда, ці німці прийшли протестувати проти вироку, але тільки проти тієї його частини, де йшлося про виправдання Шахта, Папена і Фріче... Такі самі, тільки більш масові демонстрації відбулися в Берліні, Лейпцігу, Гамбургу та інших промислових містах Німеччини. Саме під натиском цих німців баварська поліція була змушена посадити Шахта за ґрати через кілька годин після звільнення його з нюрнберзької тюрми. Остання карта герінгів була бита: німецька вулиця, довгі роки обдурювана герінгами, німецька вулиця заговорила нарешті також мовою справедливого судді.

На полях доповідної записки адмірала Канаріса, в якій мова йшла про винищення гітлерівцями радянських військовополонених, Кейтель у свій час написав: «Тут мовиться про знищення цілого світогляду, тим-то я схвалюю ці заходи й покриваю їх». Згодом, коли за схвалення й покривання цих злочинів Кейтеля засудили до повешення, цей убивця згадав раптом про «честь мундира» і, замість зашморгу, вимагав для себе «почесної» кулі... Така є подвійна мораль кейтелів, такий є їхній «світогляд».

Просьбу Кейтеля не задоволено: він повис поруч Ріббентропа, Кальтенбруннера, Розенберга, Франка, Фріка, Штрейхера, Заукеля, Йодля, Зейсс-Інкварт. Епілогом їхнього ганебного життя могла бути лише ганебна смерть. І вона їх спіткала.

Так, і тільки так могли загинути автори й головні здійснювачі нацистського «світогляду», світогляду узаконеного канібальства й неперевершеного варварства. Разом з ними на одинадцятій невидимій шибениці повисла примара тричі проклятого людством фашизму. І хоч посіяні нею зуби дракона все ще сходять отруйним бур'яном на полях обох континентів, ми знаємо: не топтати вже світу гітлерам, як не піднітяться більше з могил герінгам.

Далекий і тернистий був шлях волелюбних народів до перемоги над чорними силами нацистського варварства. І якщо сьогодні ми зіткнулися з полегшенням, почувши про страту головних винувачів великої світової трагедії, не забудьмо віддати честь і земний уклін подяки бійцям і офіцерам Червоної Армії, що в страшний боротьбі вистояли, перемогли і привели головних фашистських злочинців на суд народів.

Це було щось більше ніж подвиг. Це було здійснення споконічної мрії людства про перемогу доброго генія над силами зла.

Мал. Б. СЕМЕНОВА
Текст С. СМІРНОВСЬКОГО

«Боевой карандаш»

Как Вася Теркин бил фашистов под Ленинградом

Боевой, умелый, зоркий
Лично прозною горой
Бил врага Василий Теркин
Ленинградский наш герой!

НЕБЕ ТИХО, В НЕБЕ ЧИСТО.
Применен опыт свой,
Теркин в НЕБЕ бил фашиста
Из винтовки боевой.

А для фашистов вывод ясен —
Подожгите пора горой:
Пулемет отличный Васин
Застрочил из-за трупов.

Теркин все разведать точно
И явился в штаб полка,
Прихватив первоисточник
Генерала — языка.

К танку Вася полз с «Гостинцем» —
Результат нам всем знаком —
Теркин был и в котлетном
И диким подрывником.

Стал известен всей России,
За нее стоял горой
Боевой дружок Василий —
Ленинградский наш герой.

ПО ЗНАКОМСТВУ

Землю на схиному просторі, завойованому німецькою армією, дістануть насамперед інваліди війни. (Із німецьких газет).

Лікарю! Що ви зробили? Замість однієї, відрізали хворому дві ноги!!!
Нічого, нічого! Це мій небіж, йому потрібно багато землі.

Мал. Ю. ГАНФА
Журнал «Перець»

БЛАГОРОДНА ОБИДА

— Чого, хлопче, сумний-невеселий?
— Бо ви мене в армію не берете...
— Підростеш — візьмемо.
— Атомні Пони я виросту, ви всіх гітлерівців самі переб'єте.

Мал. В. ЛИТВИНЕНКА
Журнал «Перець»

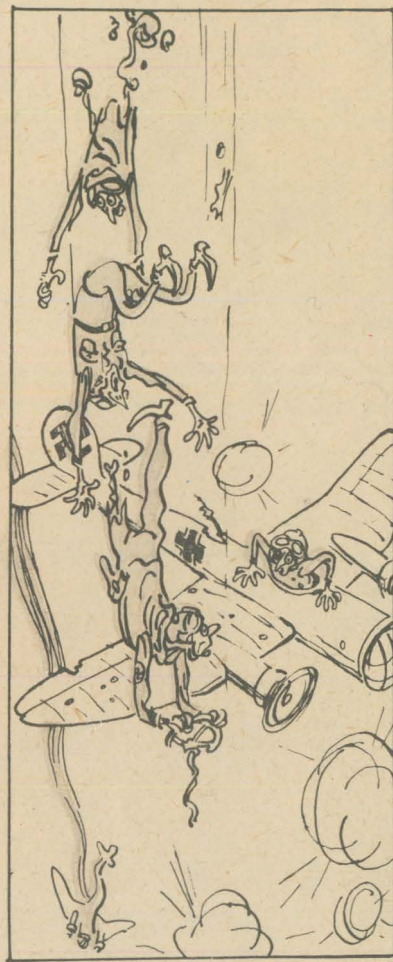
СТАРИННА РУССКАЯ ПЕСНЯ

«Потеряла я колечко...» (а в колечке двадцать две дивизии).

Мал. КУКРИНСКИ. «Крокодил»

ОСТАННЕ ПІКЕ

— Фріц, передай командирові ескадрильї, що екіпаж мого «Юнкерса» пішов на зближення з піхотою противника.

Мал. В. ЛИТВИНЕНКА
Журнал «Перець»НОВЫЕ ИЛЛЮСТРАЦИИ
К ПРОИЗВЕДЕНИЯМ
ГОГОЛЯ

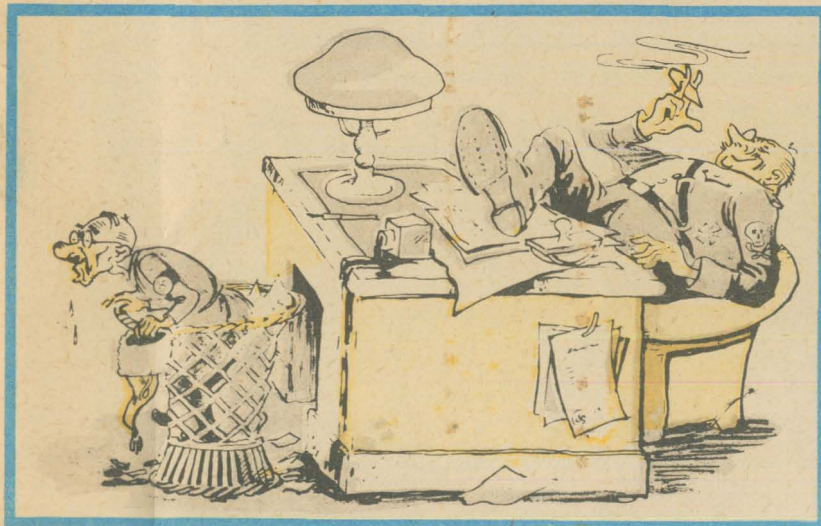
«Мертвые души».

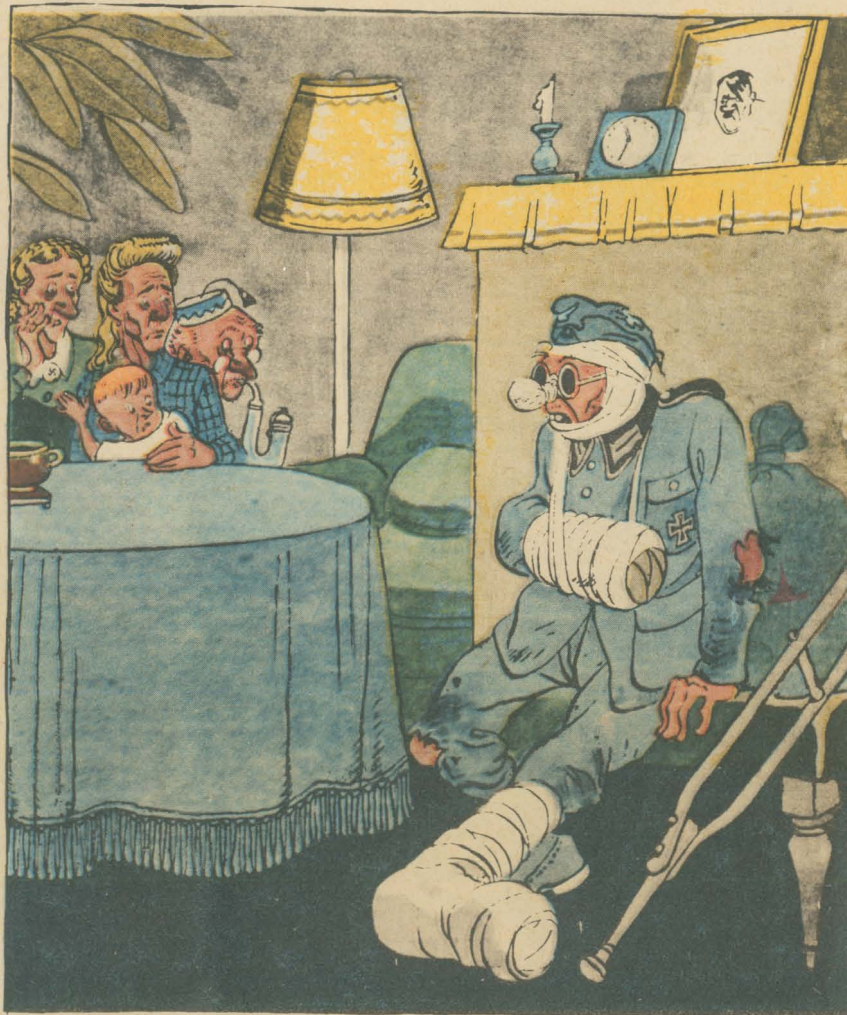
«Вечера на хуторе близ Диканьки».

«Записки сумасшедшего».
Мал. Бор. ЄФИМОВА
Журнал «Крокодил».

ШАШЛЫК ПО-КАВКАЗСКИ

И на Кавказе фриз не сдюжил,
Не по зубам высоты те.
Не ари советское оружие
Всегда на должной высоте!Мал. Ю. ТРУНЕВА
Текст С. СМЕРНОВСКОГО
«Боевой карандаш»

Трибуна українопродавця.

Мал. О. КОЗЮРЕНКА
Журнал «Перець»

УКРАИНОВЕД

— Знаете ли вы украинскую ночь? О, вы не знаете украинской ночи!

Мал. Бор. ЄФИМОВА
Журнал «Крокодил»

Олесь ГОНЧАР

[Уривок з третьої книги роману «Прапороносці» — «Злата Прага»]

Хому в цей день бачили скрізь. То він стояв на дверях парового млина і вітійствував перед словаками, голосно радячи їм «супілити підприємство для народу»; то сидів, розпустивши вуса, за столом у садку католицького попа і лихословив за віщось перед ним, то, нарешті, водився по селу з захмелілими хліборобами та нахвалювався поділити чиєсь ґрунти.

й направо, а словаки, весело юрмлячись довкола, на ходу зазирали йому в рота, вилюлювали кожне сказане слово.

— Коли мій товариш майор буде мене занадто вже розп'якати, то ви підтримайте, — навчав Хома приятелів. — Тягніть за мене руку... Будьте живими свідками, що, мовляв, Хома нас нічим не кривдив...

Біля двору, в якому розташувалась політчастина, Хаєцький зіткнувся з Воронцовим. Майор саме вийшов із воріт з кількома озброєними юнаками. Вони були в картатих піджаках та в гетрах, з червоними партизанськими стрічками на капелюхах. Юнаки щось жваво розповідали Воронцову про «Стюпу з Руська».

Забачивши Хаєцького, майор зупинився. — Розповідайте, — суворо звернувся він до мінометника, — чию ви там землю зібралися ділити? Може, маєте тут свої власні ниви? І хто вас взагалі уповноважував на такі речі?

Хома, вистрнучившись, якусь мить поїдав майора очима, намагаючись вгадати настрої начальника.

— Совість мене уповноважувала, товаришу гвардії майор! — нарешті впевнено випалив він. — Це йшлося про землю тих зрадників, що з німцями повтікали!

— То гардисти! Тісовці! Поліціанти! — дружно загули словаки. — Тікали б вони до своєї могили!

— Не буде їм нашої землі!

— Най їм Гітлер дасть, коли має!

Хома, підтриманий цим одностайним хором, одразу підбадьорився і, видно, не почуваючи на собі ніякого гріха, сміливо виправдувався далі.

— Навіщо би я мав їхні ґрунти ділити? Хіба ви, брати-словаки, самі не годні вператися? Хіба ви дозволите ворогам народу повернутися з-під німця та посісти оці лани?

— Не дозволимо, пане Хомо! — збуджено запротестували словаки.

— Я, товаришу гвардії майор, тільки радив їм допіру, як ліпше...

— Що ж саме ви радили?

— А моя рада була така: оброблені та засіяні лани розподілити між партизанськими вдовами та матерями. Тут є навіть такі сім'ї, що їхні сини в генерала

* Землі.

Свободи воюють... А з незасіяного клина заможнішим нарізати, які власне тягло мають... А щоб не було ніяких нарікань та переключень, то треба обрати комісію таку, як наш комнезам був.

«Чим ти йому заперечиш? — думав, усміхаючись в душі, Воронцов. — Непогано розсудив, чорт візьми!»

— Всі ці питання, Хаєцький, будуть розв'язані органами нашої цивільної влади. Я певен, що тут обійдеться без вашого втручання. Товариші словаки самі впорються з такими справами. Як ви скажете, товариші? — приязно звернувся Воронцов до Хоминих свідків. — Впораєтесь?

— Впораємось, пане майор! — енергійно закивали вусами селяни.

— От бачите, Хомо, — посміхнувся Воронцов, — виходить, ваше втручання в такі речі непродумане і зайве.

— Товаришу гвардії майор! — майже інтимно звернувся Хаєцький, миттю впіймавши знайомі іскри веселої приязні в очах майора. — Та чи я дуже втручаюсь? Де я годен у все втрутитись? Але якщо мене

люди зо всіх боків шарпають — розкажи, допоможи, поради, то мушу радити! Хіба ні? Ти, говорять, Хомо, вже академію соціалізму пройшов, а ми тільки за парту сідаємо! Ти он яку практику маєш за плечима, а ми ще тільки першу борозну йдемо! Тож мушу людям пособити, свій досвід передати!

Однак майора цікавило зовсім інше.

— Доповідайте, як ви там у млині порядкували. — Мусив, товаришу гвардії майор, — чесно доповідав Хома, зрадивши, що найголовніша, на його думку, небезпека минула. — Мусив! Бо власник того млина в Австрію п'ятами наживав, а в людей мливо кінчилось... Як бути? Треба, виходить, супілити підприємство... Я їм прямо кажу: супіліть! Накуйте жорна по-новому та й пускайте машину!.. А то? Правдиве моє слово, Юрашу? — апелює Хома до одного із своїх явних прихильників, що стоїть попереду інших.

— О, Хомо, — задоволено відгукнувся Юраш. — Супілимо для народу, най його мамі!

Воронцов переглянувся з юнаками-партизанами, які весь час весело спостерігали цю сцену, і всі разом засміялися.

А невгомонний Хома, розходившись, вже допитував інших:

— Штефане! Твоя думка?

— То так має бути! — вигукнув Штефан, присадкуватий, войовничий, видно, готовий хоч зараз взятися за багатів'я млина. — То буде демократічка справа!

— Францішкул! А ти чого мовчиш? Ти — за?

— Айно * — рішуче тупнув босою порепаною ногою Францішек, — айно!

— Айно! — підхопила в один голос решта селян.

— Чуте, всі кажуть: файно! — резюмував Хома. — Народ хоче! А коли народ чого-небудь захоче та дружно візьметься, то вже так і буде, клянусь на свої діти!

* Так, так!

Микола Йосипович ГАВРИШКО.
Герой Радянського Союзу,
підполковник запасу танкових
військ (м. Хмельницький)

«ГЕНЕРАЛ» У КУРНИКУ

Це було надвечір. Передовий танковий загін, яким я командував, заминав кілька оточених Кам'янечь-Подільського угруповання. Біля села Устечко недалеко від Заліщиків на Тернопільщині ми наскочили на фашистську колону. Зав'язався бій. Тривав він недовго. Але для нас був дуже вдалим. Захопили понад вісімсот автомашин, самоходок, бронетранспортерів, танків, понад дві тисячі полонених. Це просувалися тили есесівських танкових дивізій — «Адольф Гітлер» і «Мертва голова».

Коли бій ущух, до мене підійшла якась жінка:

— Пане офіцірі! Мій чоловік ввіймав генерала.

— Де він, той генерал? — питаю.

— У курнику сидить. Чоловік зачинив його. А дверці рейною підпер.

Прийшли ми на подвір'я. Дверцята курника справді рейною підперті. У курнику несамовито нудкуданання, а хазяїн під стіною з лопатою напотові стоїть. Пояснює:

— Як ото дуже стріляли, він вбіг на подвір'я. Спочатку тинявся то до хліва, то до стода, а тоді вскочив у курник і дверці за собою причинив. Ну, я й допоміг йому. Зачинив дверці і підпер рейною.

Відкинули рейку. Відчинили дверцята.

— Ей, фриз, вилази! — крикнув боєць.

Вилазить. З піднятими руками. Вєсь у пірті і курячому поспіді. Не генерал, правда, підполковник. Але теж цабе.

Здорові будьте, земляки
Й рідня ота, що любя!
Вам пише з фронту ці рядки
Сержант Іван Рахуба.

Ваш лист мої товариші,
Як пісню, прочитали
І по-солдатськи, від душі,
Мене і вас вітали.

Хороший лист фронтовику...
І хто це догадався?
Авторитет мій у полку
Від нього враз піднявся.

А для гвардійця, земляки,
Це дуже важна штука.
Хай кожен візьме це втямки —
Від діда до онука.

І про частину я свою
Вам розкажу по суті:
Завзяті хлопці! А в бою —
Неначе з криці кулі.

І кожен з нас спеціаліст,
І кожен шану має.
Чи він обозник,
Чи танкіст,
Чи чоботи латає.

У наших взводи є боєць —
То майстер на всі руки.
Скрізь молодець, а як стрілець —
Загада й для науки.

Летять, приміром, літаки
На лінію на нашу,
Зенітки луплять, шум такий...
А він собі їсть кашу.

Аж ось один іде в піке —
Він дістає рушницю,
А око в Дробота зірке
На цю фашистську птицю.

Літак не вийде вже з піке,
На землю пада нашу,
А він говорить: — Іч, яке... —
Сіда й кінчає кашу.

Кричать фашисти: «Вас їст дас?»
У чім секрет — не знають,
І цей компрес як прикладу, —
Фашисти нині слабі, —

І вже коли летять до нас,
То полк наш обминають.

...А я в розвідниках служу
Вже мало не два роки,
І щиро, друзі, вам скажу —
Набрался я мороки.

Це служба знає ж яка,
Все страшно точно й строго.
Дістати треба «язика»,
А головне — живого.

Цього-то я й не вмів якраз,
Піду, було, на лови,
Піймаю, вдарю в тім я раз,
А він уже й готовий.

Біда була то, земляки,
Ходив, як вовк, я злющий,
Що бог смертельні кулаки
Такі мені втелюючи.

«Воно, — як мовить Гужевій,
Товариш мій з Тараці, —
Завжди фашисти неживі
Для нас, Іване, кращі».

Насправді це не завше так —
Й живого треба мати.
І ось почав я на кулак
Намотувати вати.

І цей компрес як прикладу, —
Фашисти нині слабі, —
Зів'яне, шельма, на виду,
Очуня тільки в штабі.

Понастягав їх, так сказати,
До нашого окопу —
Ну, так, щоб вам не набрехати,
То мало вже не копу.

ЛИСТИ СЕРЖАНТА

ІВАНА РАХУБИ

(Глави з поеми «Сержант Іван Рахуба»)

Отак, сказати, і живемо
В годину цю бурхливу.
На їх земельці їх б'ємо,
У хвіст б'ємо і в гриву.

З Берліна ще раз напишу,
Як ворог вірже дуба.
Всього найкращого. Спішу.
Сержант Іван Рахуба.

Привіт, Марино, всім привіт
І зокрема папаші.
Вже від фашистів цілий світ
Урятували наші.

Побідний одлунав салют —
Давно його ми ждали.
А те, що вийде їм капут,
Ми ще з початку знали.

Ти ж тільки, любко, уяви,
Яка це переміна, —
Від Сталінограда і Москви
Прийти аж до Берліна.

Скінчилася страшна війна.
Вже гуркоту не чути.
Настала раптом тишина,
І не можу я заснути.

І ось покляли спати нас
В одному замку нині.
Скрізь глухо, тихо, мертвий час,
Аж дрозд іде по спині.

Десь раптом муха задзичжить,
Зашкрябає десь миша.
Не можу спати, і друг не спить,
Бо заважає тиша.

Було це, правда, в перші дні.
Тепер почав звикати.
І мушу визнати: в тишині
Таки смачніше спати.

Салют, Маринко, всім салют!
В мені усе співає,
Бо те, про що пишу я тут,
Раз на віку буває.

В Москву приїхав я, а вже ж,
З берлінського барлога.
І взяв активну участь теж
В параді Перемоги.

Москва гримить, співає, гуде.
Така гостинна, любя...
По Красній площі браво йде
З Героями Рахуба.

Пишу тобі про ті діла,
Що дороги для мене;
Про ту колону, що тягла
Фашистські знамена.

Це з ними бути у Москві
Хахлився Гітлер здуру.
Ми протягли їх по Москві
І скидали на хуру.

Всі барабани в мить одну,
Як грім, зарокотали.
Останні цвяхи ми в труну
Фашизму забивали.

Цього, допоки я живу,
То, мабуть, не забуду.
Докладно визнаю про Москву,
Як у село прибуду.

Бо пофортунило мені
І другий одному —
Нам дозволяють на три дні
Заскочити додому.

Ми з ним і пісню склали тут,
Щоб з друзями співати:
«Через Берлін найближча путь
Солдатів до хати».

З олівцем по Корюківці

Наші традиційні подорожі по... здебільшого починаються з чого? А з того, що ми обійдемо всенякий населений пункт, пильненько до всього придивимось, до всього прислухаємось, недоліки занотуємо і на сторінках «Перця» опублікуємо. І неодмінно у кого слід з усією серйозністю запитасмо:

— А чого це у вас, дорогі товариші, не в належному порядку оте?

— А чому це у вас для людей і досі нема отого й того?

Подорож по Корюківці ми розпочали інакше. З простого буденного запитання:

— Будь ласка, покажіть і розкажіть, що у вас є? Хоч, правда, «що є» в Корюківці, добре видно кожному, хто приїжджає (поїздом, автобусом чи машиною) до цього славного міста, районного центру Чернігівської області.

І все ж, щоб усе побачити, нам довелося довго ходити і їздити по місту і дуже довго слухати цікаву розповідь секретаря райкому партії Анатолія Яковича Радченка. Бо у Корюківці нині є:

ВИРОБНИЧІ ОБ'ЄКТИ:

Найбільша в країні фабрика технічних паперів, картонажно-поліграфічна фабрика, меблева фабрика, фабрика господарчих товарів, харчової фабрики, об'єднання «Сільгосптехніка», лісгоспзг.

ЗАКЛАДИ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ:

Три середні школи і одна восьмирічна, музична школа, два Будинки культури, закінчується будівництво великого кінотеатру.

ОБ'ЄКТИ ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ:

Будинки побуту, готель, філіал Чернігівського заводу «Ремпобуттехніка», торговельний центр (з універсамом, гастрономом, рестораном, кафе і т. д.), чотири дитячі дошкільні заклади, будинки зв'язку.

До всього цього слід обов'язково додати, що є в Корюківці і ставок (вірніше, два, десь на сто гектарів дзеркала), і млинок (паровий, звісна річ), і аншевенський садок (при козній-таки хаті). А хат тут — аж 2447!, і навіть гайок (ганий ліс під боком шумить, що не сходити його ні за день, ні за два, і всіх грів та ягід не вибирати у ньому всім населенням).

Є ще в цьому місті водопровід, каналізація і газ. Ну й, звичайно, районна лікарня.

Одне слово, підбиваючи підсумки, можна сказати, що у Корюківці є все.

— Так, а що ж тут незвичайного? — запитав читач.

А незвичайне тут те, що Корюківка — це Фенікс, відроджений із попелу. Під час Великої Вітчизняної війни населений пункт, що бере свій початок з 1657 року від поселення козаків Омеляна Каруки, був знищений дотла. За три дні, з 1 по 3 березня 1943 року, за розпорядженням фашистського генерала Хойзінгера, тут було розстріляно близько 7 тисяч жінок, дітей, стариків і спалено все, що могло горіти. На все місто залишилося 4 хати та ще 2—3 цегляні споруди.

Чого ж тут так біснувалися фашисти і запроданці, які вірно служили їм? А того, що корюківчани і в дні війни сміялися з «нового порядку», що його насаджували гітлерівці, плювали у вічі ворогові. Понад два місяці в період тимчасової окупації навіть гестапівці боялися поткнути сюди носа, бо знали, що скоплять по морді.

Це корюківчани 7 листопада 1941 року вийшли на центральну площу міста на мітинг, присвячений 24-й річниці Великого Жовтня. Тут перед ними виступив секретар підпільного райкому партії, командир партизанського загону Федір Іванович Коротков. Це вони вивісили червоні прапори й святкові гасла. Це вони слухали передачу по радіо війсьнового парад у Красній площі в Москві.

Безпосередні учасники і свідки тих героїчних подій Катерина Мазурикіна, Параска Мірошніченко, Галина Костюк розповідають, що навіть в умовах окупації кілька місяців у місті працювали млини, промартілі та інші підприємства, які постачали продовольство і необхідні речі партизанам і сім'ям воїнів Червоної Армії.

Це в Корюківці, коли партизани розгромили гарнізон ворога і поранили майора гестапо, лікар Павло Миколайович Сушинський під дулами автоматів зробив йому таку «операцію», що перемішав усі нутрощі, зашив, і той через день очолює.

Партизани й підпільники Корюківщини били фашистську нечисть і її прислужників не тільки зброєю, а й гострим словом. З гітлерівцями приволікс на Чернігівщину й запроданець Добровольський, виходець із колишніх тутешніх панків. Він затесався у начальників поліції і катував людей та ще й листівки розповсюджував, іменуючи себе визволителем українців. Партизани теж відповіли йому дружавим словом. Ось що писалося в листівці до населення про цього мерзеного поспіхану:

«Хіба ти українець? Ти запеклий фашист... Ти, їдо, продаєш і разом з фашистами поневолюєш український народ. Ти з ним розмовляєш тільки так: «Попереджаю!», «Спалою!», «Розстрілюю! Підпалювач ти сліпий і рейментарівський, грабінник савинський, нат корюківський, вішалний сосницький! Ось твоє справжнє бандитське обличчя! Ось що привіз ти, кровопивця, на Україну!»

Прийшла жадана і світла Перемога над ворогом! Все, що було, хоч і не забулося, та давно минулося.

І ось ми ходимо з олівцем по Корюківці і радіємо, що місто заново відродилося, розрослося, збагатилося, красою засіяло. Та так засіяло, що коли б хтось із тих запроданців, що ледве ноги вивели і поза мовами ховаються, поглянув на нього нині, то з подиву й очі б йому повилзлили на лоба.

З олівцем по Корюківці мандрували, записували й малювали І. СОЧИВЕЦЬ та В. ГЛИВЕНКО.

Чернігівська область.

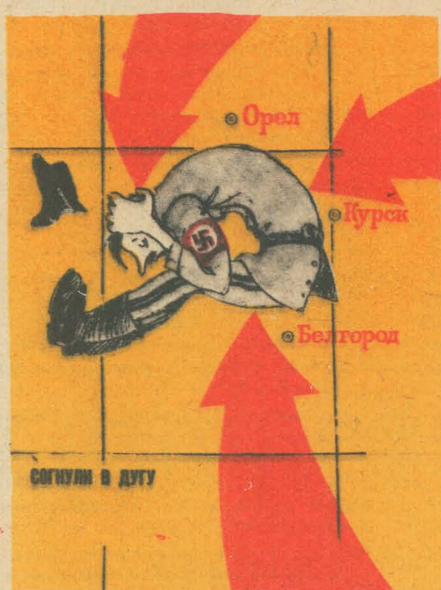

САТИРА В БОЮ

Залоскотали.

Мал. В. ЛИТВИНЕНКА
Журнал «Перець»

Ми не давали спуску
Заклятому врагу:
Пусть вспомнит, как под Курском
Он согнут был в дугу!
Мал. Ж. ЕФИМОВСКОГО
Текст М. РОМАНОВА
«Боевой карандаш»

Мы ад нечисти ачмсім
Землі, воды, неба сінь.
Не пабачыць, псам-фашистам.
Як цітуць пад неба чыстым
Наші нівы і лясы.

Мал. А. ВОЛКОВА
Текст Янки КУПАЛИ
Білоруська листівка

— Ці бублики вже готові, а більші хай ще варяться.

Мал. К. АГНІТА
Журнал «Перець»

САТИРА В БОЮ

ИСТОРИЯ ОДНОЙ ФИЗКУЛЬТУРЫ

написанная с натуры

О ТОМ КАК СОЛДАТ СО СВАСТОЙ ЗАНИМАЛСЯ ГИМНАСТИКОЙ

УТРЕННЯЯ ЗАРЯДКА

ПОДНЯТИЕ ТЯЖЕСТИ

БЕГ

(НЕ)ВОЛЬНЫЕ ДВИЖЕНИЯ

Мал. Н. МУРАТОВА
«Боевой карандаш»

Устав германской армии с русскими поправками на полях.

Мал. Л. БРОДАТИ
«Крокодил»

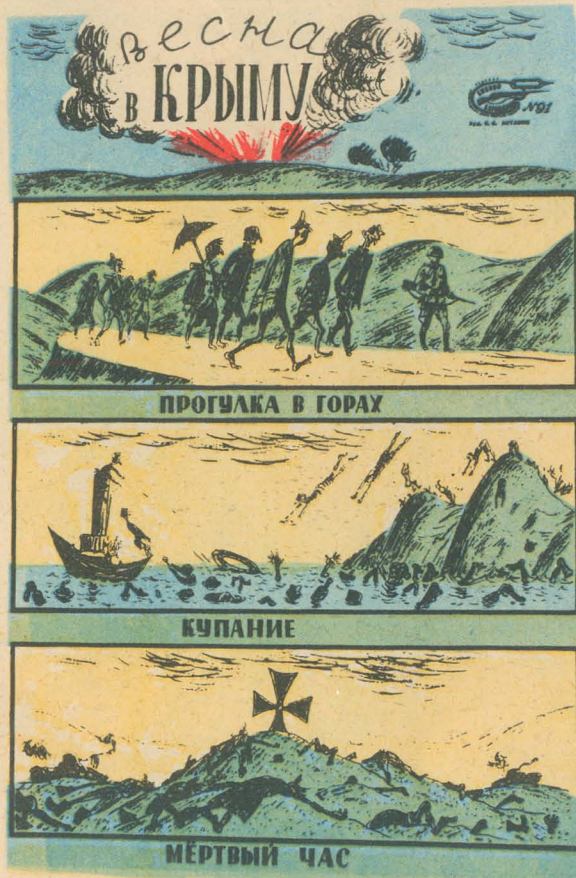

— Так будьте здорові, живите багаті,
А ми добиваєть будем Гитлера-нате!
Мал. М. ЧЕРЕМНИХ
«Крокодил»

Враг думав поживиться властью,
И лез он на рожон.
Но разодрал зверюге пасть
Наш гвардии Самсон.

Мал. В. МЕНЬШИКОВА
Текст Д. ТОЛМАЧОВА
«Боевой карандаш»

Мал. І. АСТАПОВА
«Боевой карандаш»

«КОМ ЦУРЮК...»

Травень 1945 року. Курляндія. Я, тодішній командир взводу дивізійної розвідоти, одержав завдання в ніч з восьмого на дев'яте йти з групою розвідників у пошук за «языком». Як і ведеться, на світанку ми прийшли на передову. Уточнили обстановку. Розставив хлопців спостерігати за вогневими точками противника.

Пополудні сидимо в землянці полкових розвідників, обідаємо. Коли прибігає зв'язковий: «Фриц викинув білі прапори!»

Стрімголов біжимо в передні траншеї. Справді: з гітлерівських окопів висунуто на палицях білі хустки, рушники, протирадла. Командир полку підполковник Надеждін повідомляє: дано наказ не стріляти, але й самим не висуватись, бо можлива провокація. Таке вже бувало.

Невдовзі, однак, з німецьких траншей підводяться троє гітлерівців і з білим прапором (один справжній, а не саморобний, усе-таки про запас тримали) виходять на нейтральну зону. Наші сапери проводять їх через прохід у міному полі. І от ми вже щільною групою оточуємо парламентарів: обер-лейте-

нанта й двох солдатів. Начальник полкової розвідки трохи знає німецьку, він перекладає слова обер-лейтенанта. Вони вже одержали наказ про беззастережну капітуляцію, прийшли домовитись, де проводити людей, обози, куди складати зброю. Командир полку з'ясовує кількість полонених, що здаватимуться на цій ділянці, уточнює час переходу, вказує орієнтири. За п'ятнадцять-двадцять хвилин переговори закінчено, парламентарі можуть повертатись. Але що це? Один німецький солдат десь зник. Оглядаємося довкола: ніде нема. Обер-лейтенант явно невдоволено щось мурмотить. Ясно й без перекладу: так, мовляв, поводитись із парламентарями не може.

— Та він тут зойно з розвідниками стояв, — говорить хтось.

Підполковник Надеждін кидє недобрый погляд на мене й мого полкового колегу: знову, мовляв, ваші щось уже втнули. Ми біжимо до землянки розвідників. Та не добігли. Вони вже самі йдуть нам назустріч. Німець, обійнявши двох наших, похитується, весело щось наспівує. Ясно: його вже встигли почастувати спиртом.

Обер-лейтенант заспокоюється, щось виговорює солдатам, а той, у свою чергу, починає швидко відповідати, енергійно жестикулюючи. Розпалюється суперечка. Перекладач лумачить нам: солдат, бачте, вже не хоче повертатись, вони нехай собі йдуть, а він їх тут дочекається, йому тут дуже сподобалось. Обер-лейтенант кричить на солдата, хапає його за руки й тягне до своїх окопів. А він щосили пручається, щось вигукує та голосно виспівує відомий тоді німецький шлягер «Ком цурюк» («Ідемо назад»).

Наші окопи регочуть. Розвідники вправляються:

— Нам же за ним у ніч ще повзти треба було. А він сам прийшов. І з такою доброю вісткою. Як було не пригостити!

Підполковник докірливо хитає головою. Але по-справжньому сердитись зараз він, схоже, не здатний.

Осій КРУКОВЕЦЬ.

Володимир СОСЮРА

Травневе

Пролітає куля бистра
в люті очі крізь туман.
То вітає бургомистра
з Першим Травня партизан.

Гей із гаю, із-за гаю
йдуть і йдуть брати вперед,
і вітає поліція
з Першим Травня наш багнет...

З України усієї
скоро скинем ми ярмо
і радянською землею
кату горло наб'ємо.

Встане сонце золотє
над землею владорад,
нагодуеть добре нею
ми і Коха й кохенят.

Прийде день до нас у гості,
зашумить весна, як стяг.
Будуть тліть ворожі кості
на колгоспівських полях.

Буде щастя, мов у казці,
зацвітуть сади кругом.
І маля німецькій касці
знайде діло перед сном.

А в вікно травневі віти
і квіток рожевий дим.
Буде в каску він ходити
«За великим» і «малим».

Правда, діти? — я питаю...
«Правда, правда!» — тільки
й чуть.

То по кату з-поза гаю
автомати б'ють та б'ють...

Бийте, любі! Лист на дубі
наша куля не стина...
Попадає прямо в зуби
окупантові вона...

Ти за «фюрера»?... За «дуче»?
Ми ж за вільне, за нове...
І життя твоє смердюче
з кров'ю чорною пливе.

А з вітрами гордо лине
море стягів і пісень...
З Першим Травня, Україно,
наша мати і наш день.

1943 р.

Як брід шукали

Двоє друзів — Сашко і Дмитрик — улітку поїхали до піонерського табору. Якось на світанні почалася військова гра між «синіми» і «зеленими».

Послав командир «зелених» у розвідку Сашка — брід відшукати, щоб непомітно річку — важливу водну перепону — подолати і «синім» у тил зайти.

Ступив Сашко ногою у воду — бр-бр!! — холодно. Ступив другою — посковзнувся і мало не захлинувся. Ще й на корч наступив, ледь вирвався.

Помчав Сашко назад, до свого командира.

— Немає броду! — каже. — До того ж противник замаскував у воді під берегом якусь секретну зброю — ледь вирвався я!

А Дмитрик грав за «синіх». Послав його командир броду шукати.

Ступив Дмитрик ногою у воду — прохолодна, але йти можна. Ступив другою — ледь не посковзнувся, але встояв, далі пішов. Раптом за корч зачепивсь. Нахилився Дмитрик, відкинув його вбік — щоб іншим не заважав.

Прибіг хлопець у загін, доповідає командирові:

— Брід знайшов. Усі пройти зможуть. Там зовсім не глибоко.

Зайшли «сині» у тил «зеленим» і перемогли їх!

Недаремно кажуть: де боягузові — по шию, хороброму — по коліна.

Юрій ЯРМИШ.

ПЕРІЧЕННЯ

Мал. А. ВАСИЛЕНКА

Маринчин малюнок

У лузі,
між квітів ромашки й барвінку,
бійця змалювала
маленька Маринка:
засмаглий,
від сонця примруживши очі,
стоїть він у травах,
стоїть і регоче;
кашкет, на потилицю
зсунутий хвацько,
на грудях виблискує
зброя солдатська.

— Чудово! —
сказали Маринчині друзі. —
Ну, просто живісінькі
квіти у лузі!
— І небо високе,
на справдісне схоже.
— Ось тільки... сміятись
бійцеві

негоже —
«хи-хи», «ха-ха-ха» —
це ж не хлопчик-неклеба:
при зброї стоїш —
реготатись не треба!
Хай брови насупить,
стоїть войовниче, —
зітри йому гумкою
усміх з обличчя!

Маринка до серця
малюнок притисла:
— Бійця я таким
змалювала навмисне.
Тому він сміється,
що сонечко сяє,
що в небі
ворожий літак
не літає!

Лідія КОМПАНІЄЦЬ.

Мал. А. ВАСИЛЕНКА

Нам фінський ДОВРАТИМ

Ми сиділи в кабінеті редактора журналу «Крокодил» Мануїла Семенова, пили каву, курили і з великим інтересом слухали розповідь хазяїна кабінету про те, як він, будучи гостем монгольських журналістів, ловив у тамтешніх водоймах рибу, і як йому фантастично везло на тайменя. Таймень, хай буде вам відомо, це королівська риба, довжина якої досягає двох метрів, а важить щось із 80 кілограмів. За своїми смаковими якостями таймень стоїть вище навіть райдужної форелі. От яка це риба!

Над Москвою стояла дзвінка липнева спека, і кожен з нас вважав би найбільшою благодаттю сидіти зараз на березі тихого прохолодного озера й ловити казкових тайменів. Але смію думати, що ніхто з нас сьогодні не залишив би цього «крокодильського» кабінету, коли б навіть випала реальна можливість перенестися з нього до берегів прохолодних монгольських озер і рік. Сьогодні тут відбувається зустріч з нашим фінським побратимом, всевітньо відомим сатириком і гумористом Мартті Ларні. Вчора він прилетів із Хельсінкі до Москви, й редакція «Крокодила» запросила його до себе в гості. О другій годині дня він має прийти.

Перше моє знайомство з творчістю Мартті Ларні відбулося чотирнадцять років тому, коли видавництво «Іноземна література» видало російською мовою його роман «Четвертий хребець», або «Шахрай мимоволі». Скажу чесно: мене потряс цей твір яскравістю сатиричного таланту автора, фейерверком тонких дотепів, гіпербол, карикатур і разом з тим глибиною реалістичності. Завжди, коли я перечитую знаменитого Шолома-Алейхеми, то мимоволі думаю: боже мій, а який же він, мабуть, сильніший в оригіналі. Така думка виникла й під час читання «Четвертого хребця». Поверте мені, що я зовсім не збираюся перед являти якісь претензії до перекладу цієї книжки. Я не збираюся також нав'язувати свої думки іншим, але мені здається, що навіть найталановитіший переклад ніколи не зрівняється з талановитим оригіналом, як найкраща копія репінських «Бурлаків» не замінить оригіналу великого живописця.

Ларні виявився напрохуд пунктуальним. Рівно о другій годині дня він зайшов до кабінету М. Семенова. Вище середнього росту, по-спортивному підтягнутий і радісно усміхнений. Чесно кажучи, ця весела усмішка мене найбільше вразила. Скільки читано, скільки чувано про фінську похмурість, мовчаність і навіть холодність, а тут бачиш живе спростовання цього закоренілого міфу.

Добрий потиск руки, високе чоло, розумні очі, що випромінюють з-під окулярів симпатичну лавинку, — все це одразу настроєно на відвертість, на довірливу і дружню співбесіду.

Ларні був чи не найактивнішим і найдотепні-

шим учасником розмови. Він дуже темпераментно говорив про роль літератури в боротьбі за мир, за взаємоповагу й дружбу народів. «Література, а маю на увазі літературу з великої літери, — підкреслював Ларні, — вчить людей добру, гуманності, доброрядності. Я голосую за те, щоб радянську літературу видавали у моїй країні, а фінську літературу — у вашій країні».

Сатира, гумор Мартті Ларні є літературою з Великої літери. У нього сильне і вірне бачення світу. Він пройшов такі життєві університети, які випадали на долю небагатого творця. А ці університети, як засвідчує досвід Максима Горького, — є найкращим помічником таланту.

Мартті Ларні народився у 1909 році в маленькому селі Пакіла, губернії Хяме, де за його жартом, люди справді небагачі й шкільні потеревенити лише в двох місцях: в лазні та шинку. Але й там вони обмежуються кількома словами «Підай парі!» або «Налий ще!» У домі, в якому народився Ларні, розкіш була, за його ж таки жартом, — великою розкішшю, зате нужда та злидні мали тут постійну прописку. Житлося не солодко, і йому ще в дитинстві довелося найматися пастушком, бути хлопчиком на побігеньках, чорноробом, щоб якось заробити собі на життя і навчання. Ларні найбільше любив історико-філологічні й політичні науки. Це дало йому змогу стати потім народним учителем. А пізніше він став журналістом. Журналістиці Ларні віддав більше тридцять років свого життя. Власне, журналістика й зробила його письменником. Літературну діяльність Мартті Ларні почав з поезії. У 1934 році вийшла перша книга його віршів.

Через три роки він опублікував свій перший прозовий твір — повість «Безодня», яка засвідчила, що у фінську літературу прийшов талановитий, оригінальний і чесний письменник.

Потім на полицях книжкових магазинів Фінляндії і не лише Фінляндії з'явилися книги: «Село добрих людей», «Світ двох», «Руки матері», «Недалеко від гріха», «Небо спустилося на землю», «Чорна Венера», «Міннесота в огні», «Шановні бідняки», «Про це поговорюють», «Фінська кішка в мінорі», «Наймовірніше щастя» та інші.

Але найбільшу, може, навіть світову популярність зажили його сатиричні романи «Четвертий хребець» і «Прекрасна свинярка».

У нашого фінського друга є щось од мужицького характеру. Він не повірить, поки не помічає. Крім глибокого знання життя, Мартті Ларні відзначається глибоким вивченням деталей і нюансів того матеріалу, соціальну суть котрого, дух котрого він хоче донести до розуму й серця читача. Спочатку він розгляне його, як казав Остап Вишня, і «отцедова» і «оттедова» і з усіх, усіх боків і площин, аж тоді вже береться за перо. Очевидно, це і є тим залізним законом художньої творчості, без суворого дотримання яко-

го не можна розраховувати на успіх у будь-якому жанрі мистецтва.

Перед тим, як написати роман-памфлет «Четвертий хребець», Ларні від 1951 по 1954 рік постійно жив у Сполучених Штатах Америки, редагуючи там фінську профспілкову газету «Синдикат». Він дуже уважно, приспівливо вивчав тамтешнє життя, однак в романі ми не бачимо цілої картини американського способу життя. Сатирик показав лише «шматки» цього життя. Але як показав! У цих «шматках», ніби на долоні, бачиш всеняке дно капіталістичного світу з усіма його потворствами й жахами.

Епіграфом до свого роману Мартті Ларні поставив слова відомого сатирика Джерома К. Джерома: «Друже мій! Друже мій! Не намагайся вірогідно змалювати нас! Краще говори, перебільшуючи». Справді, письменник змалював нрави Америки наших днів сатиричними засобами, він щедро користується прийомом гіперболи й карикатури, але робить це так художньо, так ювелірно, що читач не відчуває цього перебільшення. Навпаки, роман від цього тільки виграв і саме завдяки цьому широко розійшовся по всьому світу, став класикою фінської літератури.

Ми знаємо Мартті Ларні не тільки як видатного фінського літератора. Ми знаємо його ще й як енергійного громадського й політичного діяча, як пристрасного й переконаного поборника миру, дружби й співробітництва між народами, як щирого друга Радянського Союзу.

Треба сказати, що Мартті Ларні послідовно відстоює ідею взаємозбагачення національних мистецтв, взаємообміну кращими його здобутками. У своєму листі «Українським друзям про Фінляндію та фінки», що був надрукований у восьмому номері журналу «Всесвіт» (1973 р.), Мартті Ларні, зокрема, пише:

«Нам, хоч і на сором, а треба визнати, що ми вкрай погано знаємо українську літературу, яка посідає почесне місце в світовому мистецтві. Фінські літературознавці часто говорять про творчість Шевченка, Вовчка, Мирного і Франка, але, приміром, Рильського, Гончара, Корнійчука, Бажана, Сосяру, Малишча знають лише на ім'я. Щоб зарекомендувати справу, пропоную швидше братися до перекладу української літератури на фінську мову й одночасно фінської літератури — на українську. Стежте, консули, щоб слова перетворилися на діал».

За допомогою писаного і друкованого слова народи вчитимуться краще пізнавати один одного, знайомитимуться з національними традиціями та культурними надбаннями. І коли на додачу до друкованого виступу випадає можливість потиснути руку і навіть покласти долоню на плече, ще-займають вигадані перешкоди й сухі протоколи. Я справді надзвичайно радий, що «повільні, небагатослівні і забігаючі» фінки встановили постійні й довірчі дружні зв'язки з Україною, одним із членів братерської сім'ї радянських республік, яка безкорисливо прагне побудувати для майбутніх поколінь тривалий мир».

Отаким він, Мартті Ларні — сатирик, гуморист, громадський і політичний діяч, наш друг і симпатик.

А написав я про нього не тому, що завжди по-доброму заздрю його сатиричному талантові і його праясності, а передовсім тому, що скоро-скоро видавництво художньої літератури «Дніпро» випустить у світ першу збірку його творів українською мовою.

Прочитайте — не пошкодуєте! За це ручаюся...

дається, і Гітлер з'являється перед усім своїм військом у найнепотребнішому вигляді. Матроси регочуть, заливаються.

Такого вогню, який відкрили німці по цій конструкції, мені ніколи — ні до, ні після того — не довелося переживати. Стріляло все — від гвинтівок до важких гармат армійського резерву. Але ця клята конструкція, виявилось, не так просто збити. Ну! та осколки проходять крізь полотно, практично не залишаючи сліду. А матрос лежить у підвалі, сминає мотузу, і нічого з ним зробити неможливо.

Того дня наші розвідники засікли всі вогневі засоби німців. Бо стріляли гітлерівці хвилини п'ятнадцять. Нарешті влучили мною, рознесли свого фюрера на друзки, тихо стало на передовій. Матроси по своїх місцях розійшлися, оборона є оборона. І всі ніби й забули про цей випадок.

Відтоді, виявляється, не всі. Пізно ввечері прийшов я на «капе» бригади, діялося — сидить інструктор політвідділу і пише зведення. Я заглянув йому через плече і прочитав: «Сьогодні було проведено ант наочної контрпропаганди».

Відтоді, виявляється, що буде далі. Усю конструкцію виставили над розбитою товстенькою стіною. В глибокий підвал під нею ліг матрос, сминає за мотузок, рейка гой-

ПРОГОВОРІВСЯ

«Нам тут добре, — брехав у листі до свого діда німецький сфрейтор Генріх Хлюст, — Російська зима не така вже й страшна. Ми сидимо в землянці і нам тепло...» Після цієї фрази Хлюст поставив крапку, перечитав лист і додав: «Пробач, що пишу оліадам. Чорнило замерзло і відігріти його ні на чому».

НАВІЧНО

Німецький офіцер: — Наш фюрер слів на вітер не кидає. Він сказав, що ми увійшли в Радянський Союз навічно, і слова його збулися.

Солдат: — Так. Особливо це стосується сусіднього батальйону. Він вже залишився тут навічно.

У НЕВІДОМОМУ НАПРЯМІ

— Куди це подався лейтенант Драгман?
— У невідомому напрямі.
— Як так?
— В нього алчавий снаряд з радянської гармати.

СКОТИНА

Приймає з фашистської місіїної управи якийсь панок у село на перепис та й питає у людей:
— Ну, а скотина у вас, мужики, є?
— Та є, пане.
— Як так?
— Та комендант німецький і староста ваш, пане.

Повідомив Ф. ШЕВЧУК
із м. Києва.

ДІАГНОЗ

Лікар-ординатор питає у завідувачого відділення:
— Анатолію Івановичу, много хворого оглядав дільничний лікар і встановив діагноз: «змішана глухота». Як це розуміти?
— Це означає, — відповів той, — що трохи хворий недочуває, а трохи й лікар.

Повідомив А. НАЙКО
із м. Кіровограда.

ПОЯСНИВ

Онука до діда: — Діду, а тобі страшно вночі сторожувати?
Дід: — Страшно, Ваню, аж поки не засну.

Повідомив І. ФЕДОРІВ
із с. Чернятина
Івано-Франківської області.

ДІЗНАВСЯ

Зайшов селянин до пана, а той саме поїв і порожню миску перевернув. Селянин і питає:
— Пане, а чому ви як поїли, то перевернули миску?
— Це означає, що я вже наївся.
— Он воно що! А я все думав, було, чого це моя свиня, як тільки поїсть, так і перевертає корито.

Повідомив О. ГРИНЕНКО
із с. Орпівки Лозівського району Харківської області.

Головний редактор
Ф. МАКІВЧУК.

Редакційна колегія: С. ГЕРАСИМЧУК, В. ЗЕЛІНСЬКИЙ, Д. МОЛЯКЕВИЧ, С. ОЛІЙНИК, І. СОЧИВЕЦЬ (відповідальний секретар), В. ЧЕПІГА (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Петра Нестерова, 4. Тел. 41-89-12, 41-89-17, 41-89-15. Для телеграм: Київ Перець.

Журнал «Перець» № 8 (954)
(на українському мові).

Виходить двічі на місяць. Ціна 24 коп.

Здано до набору 17. III. 1975 р. Підписано до друку 2. IV. 1975 р. БФ 11326. Папір 70x108/16. Фіз.-друку арк. 2. Умовн.-друку арк. 2.8. Обл.-вид. арк. 4.54.

© Журнал «Перець», 1975 р.

Передруковувати із журналу матеріали, треба обов'язково посилатись на «Перець».

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94. Зам. 01590. Тираж 2 850 000 прим.

ІНОЗЕМНА САТИРА

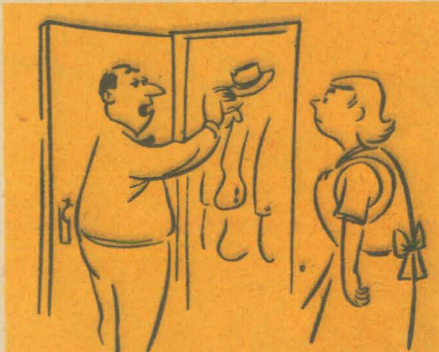

Час пробив.

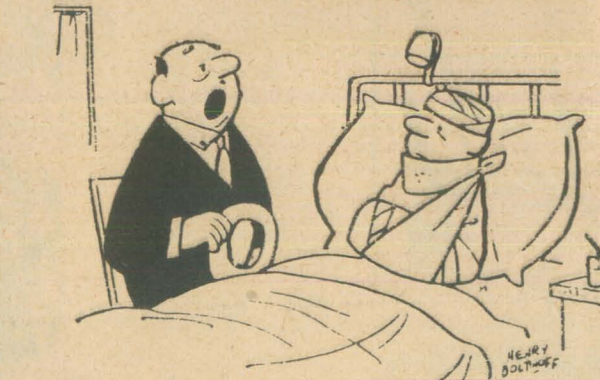
Херлуп ВІДСТРУП
«ЛАНД ОГ ФОЛЬК», Копенгаген

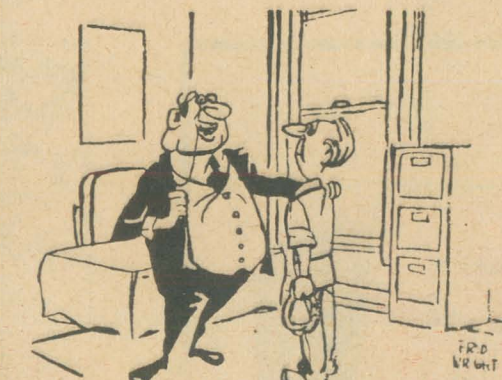
Чіпляючись за минуле...
«ДЕЙЛ УОРЛД», Нью-Йорк

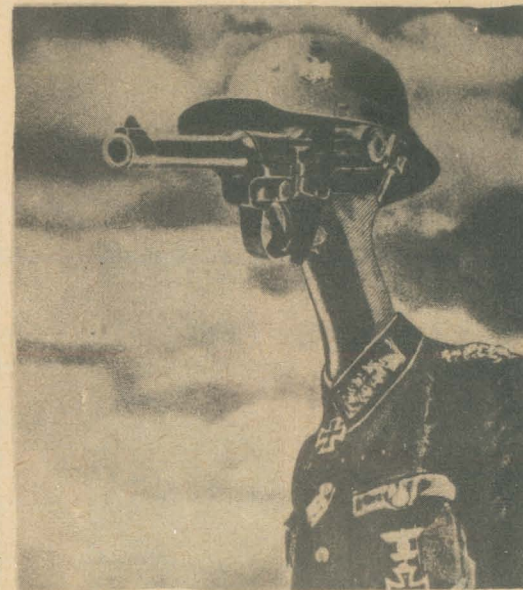
— Ну ось і закінчилися всі наші фінансові проблеми — мене уявили.
«ЕУРОПЕО», Мілан

— Швидше видужуйте, друже мій! Пам'ятайте, ці дні ми вам зарахуємо як святкову відпустку...
«ПАРІ-МАТЧ», Париз

— Що вам дорожче, Хансен: підвищення зарплати чи моя вічна дружба?
«ФРІХТЕН», Осло

Лице фашизму.
Мечислав БЕРМАН, Польща

Вадим СОБКО,
лауреат Державної премії УРСР
імені Т. Г. Шевченка

Наочна контрпропаганда

Що таке наочна контрпропаганда, я на початку війни уявляв собі не дуже добре, але тепер знаю це досменно і всім можу розповісти. Трапилося так, що в одному з підвешених міст восени 1942 року фронт проходив по Озівській вулиці — так, так, саме по вулиці, і після важких боїв наші війська майже два місяці тримали оборону. Будинки на цій вулиці були міцні, кам'яні, стояли густо, і моряки з бригади морської піхоти, яка оборонялася на цій ділянці, прокопали під будинками довгі ходи з підвала в підвал, цілі квартали можна було йти під землею.

І от одного разу я, будучи кореспондентом, їду по такій натакомбі, коли бачу — стоять матроси і сміються, аж надриваються.

Я підійшов ближче, глянув. У високому полотні фантазії морякам відмовити було неможливо. Я побачив велику раму, метрів, мабуть, два на два, збиту з дощок. На раму напнуто полотно. На полотні намальований Гітлер, та ще й без штанів. До нижньої дошки рами прироблено рухому рейку з мотузком. Коли смикати за мотузок, то з Гітлером робиться щось таке, що ні в нациї сказати, ні пером описати.

Добре, діялося, що буде далі. Усю конструкцію виставили над розбитою товстенькою стіною. В глибокий підвал під нею ліг матрос, сминає за мотузок, рейка гой-

— Уся третя Імперія на вгороді в Лукерії.

Мал. О. КОЗЮРЕНКА
Журнал «Перець»

Мы всем захватчикам
и ныне
напомним,
чтоб не забывали,
как в сорок пятом
мы в Берлине
рога фашизму
обломали.

Мал. В. КЮННАПА
Текст В. АЛЕКСЕЕВА
«Боевой карандаш»

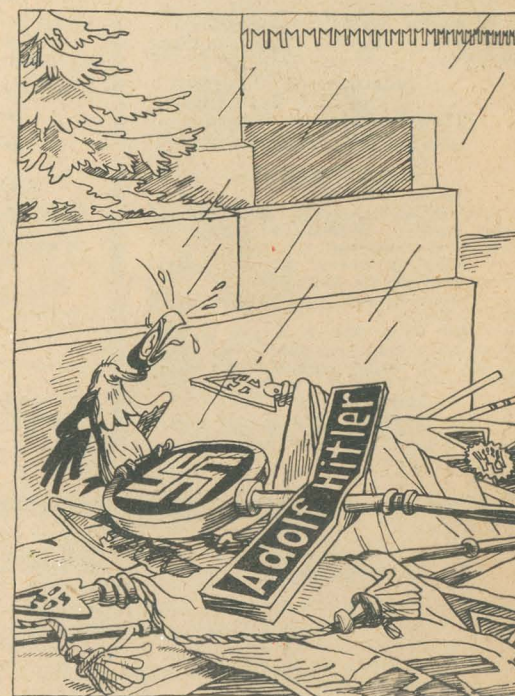
Историю назад не повернуть...
Европа не забудет славный путь
Советского бесстрашного солдата,
Освободителя и брата!

Мал. А. БАЕВА
Текст Б. ЛЕЗУНОВА
«Боевой карандаш»

Всем трубили о победе близкой
Генералы армии фашистской...
Но как прах развеял этот бред
Наш советский генералитет!

Мал. Д. ОБОЗНЕНКА
Текст С. СМІРНОВСЬКОГО
«Боевой карандаш»

Вийшло з друку й розіслано всьому
світові перше й останнє видання
книжки А. Гітлера «Майн капут» під
грунтовною редакцією Червоної Ар-
мії.

Мал. В. ЛИТВИНЕНКА
Журнал «Перець»

Ворона летіла — летіла, та й сіла...

Мал. ГРІ
Журнал «Перець»